

4. Ονοματικές αναφορικές

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι αναφορικές προτάσεις που χρησιμοποιούνται στη δέση ουσιαστικού, επιθέτου ή αντωνυμίας και λειτουργούν ως υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο ή ονοματικός προσδιορισμός (ομοιόπτωτος ή ετερόπτωτος).

π.χ. *Κῦρος δὲ ἔχων οὐς εἴρηκα, ὥρματο ἀπὸ Σάρδεων* (η αναφορική πρόταση *οὐς εἴρηκα* είναι αντικείμενο στη μετοχή *ἔχων* της κύριας πρότασης).

Ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ (η αναφορική πρόταση *ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ* λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενο της κύριας πρότασης *ὀφθαλμός*).

Εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες.

Εκφέρονται με οριστική, υποτακτική, δυννητική οριστική και δυννητική ευκτική.

π.χ. *Οὗτός ἐστιν ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς* (οριστική, πραγματικό περιεχόμενο).

Εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως (= πάνω στην ώρα ήρθε και κάθισε κοντά μας αυτός εδώ ο Άνυτος, τον οποίο ας κάνουμε σύντροφο στην αναζήτησή μας) (υποτακτική που δηλώνει προτροπή).

Προυφάνης (= φανερώθηκες) *δὲ φιλτάτην ἔχων πρόσσωπιν, ἧς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐν κακοῖς λαδοίμην* (= ούτε στις συμφορές δε θα μπορούσα να ξεχάσω).

Ἦλθε τὸ ναυτικὸν τὸ τῶν βαρβάρων, ὃ τίς οὐκ ἂν ἰδὼν ἐφοβήθη; (δυν. οριστική, περιεχόμενο αντίθετο του πραγματικού).

Ασκήσεις

1. Στο κείμενο της Ενότητας να επισημάνετε τα μόρια *ἄν* και να αναγνωρίσετε το είδος τους.
2. Στις παρακάτω περιόδους να επισημάνετε τα μόρια *ἰν* και να αναγνωρίσετε το είδος τους:
 - α. *Ἡρώτησε ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον.*
 - β. *Τὰς ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν* (= καλλιεργούμε), *ὅπως ἂν μετὰ πλείστων ἀγαθῶν τὸν βίον διάγωμεν.*
 - γ. *Οὐς ἂν ἔλῃσθε* (= εκλέξετε) *ἄρχοντας, τούτοις πεισόμεθα* (= θα υπακούσουμε).
 - δ. *Κῦρος νομίζεται, εἰ μὴ ἀπέθανεν, ἄριστος ἂν γενέσθαι ἄρχων.*
 - ε. *Ἄν πέμψητέ με, οἶομαι ἂν ἐλθεῖν καὶ τριήρεις ἔχων καὶ πλοῖα.*
 - ζ. *Οὐς ἂν γνῶσι ἀδικούντας, τιμωροῦνται.*
3. Στις παρακάτω περιόδους να χωρίσετε τις προτάσεις και να αναγνωρίσετε το είδος και τη συντακτική δέση των δευτερευουσών ονοματικών προτάσεων:
 - α. *Φημί ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτο τὸ φρόνημα εἶχεν ἡ πόλις.*
 - β. *Ξενοφῶν ἔδεισε* (= φοβήθηκε) *μὴ κακὰ γένοιτο τῇ πόλει.*
 - γ. *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ κακὰ ἀποκαλῶν.*
 - δ. *Ὅν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν ἀποδνήσκει νέος.*
4. Στις παρακάτω περιόδους να χωρίσετε τις προτάσεις και να αναγνωρίσετε από συντακτική άποψη τις δευτερεύουσες ονοματικές ειδικές προτάσεις:
 - α. *Καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ γένοιτο.*
 - β. *Λέγουσιν οἱ σοφισταὶ ὥς οὐδὲν δέονται χρημάτων.*
 - γ. *Σεύδης λέγει ὅτι οὐδενὶ ἂν ἀπιστήσαι Ἀθηναίων.*
 - δ. *Παρὰ πάντων ὁμολογεῖται ὥς τὰ βέλπιστα εἰπὼν ἄδικα πάσχει.*
 - ε. *Γινώσκεις ὅτι σὺ εἶ ὁ μωρός;*

5. Στις παρακάτω περιόδους να χωρίσετε τις προτάσεις και να αναγνωρίσετε από συντακτική άποψη τις δευτερεύουσες ονοματικές ενδοιαστικές προτάσεις:
- Κλέαρχος οὐκ ᾔθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρα (= το δεξιό τμήμα του πεζικού), φοβούμενος μὴ κυκλωθεῖ ἑκατέρωθεν (= και από τις δύο πλευρές).
 - Οὐκοῦν νῦν καὶ τοῦτο κίνδυνος, μὴ λάθῃ προστάτας αὐτῶν τινὰς τούτων.
 - Ὅρα (= πρόσεξε) μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κινδυνεύῃς.
 - Οὐ τοῦτο ἐφοβεῖτο, μὴ τινες πορεύσονται ἐπὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν.
 - Ἐγὼ οὐκ ἀπέπεμπον τούτους φοβούμενος μή τι γένοιτο διὰ τὴν σὴν ὀργήν.
6. Στις παρακάτω περιόδους να χωρίσετε τις προτάσεις και να αναγνωρίσετε από συντακτική άποψη τις δευτερεύουσες ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις:
- Ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα εἰ τοῦτο ἀληθές ἐστιν ἢ μή.
 - Οὐ δὴλὸν ἐστί τῷ στρατηγῷ εἰ συμφέρει στρατηγεῖν.
 - Ἡρώτα αὐτὸν πόσον χρυσίον ἔχει.
 - Ἡδέως (= ευχαρίστως) ἂν πυθοίμην (= θα μάθαινα) τίνα ἂν ποτε γνώμην περὶ ἐμοῦ εἶχετε.
 - Καὶ βασιλεὺς καὶ αὐτός τε θηρᾷ (= κυνηγᾷ) καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖται, ὅπως ἂν θηρῶσιν.
7. Στις παρακάτω περιόδους να χωρίσετε τις προτάσεις και να αναγνωρίσετε από συντακτική άποψη τις δευτερεύουσες ονοματικές αναφορικές προτάσεις:
- Ὁ μέλλεις ποιεῖν μὴ λέγε.
 - Οὓς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν.
 - Ἦν τις ἐν τῇ στρατείᾳ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει.
 - Ἀνὴρ δίκαιός ἐστιν οὐχ ὁ μὴ ἀδικῶν, ἀλλ' ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος μὴ βούλεται.
 - Ὅστις ἐθέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν.

Καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρήται.

Απόστολος Παῦλος, Πρὸς Τιμόθεον Α' 1.8

